U.G. 1st Semester Examination - 2018

SANSKRIT

(HONOURS)

Course Code : SANH/CC-T-I

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नलिखितानां प्रश्नानां मध्ये कस्यचन **दश** प्रश्नस्य उत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या पूर्णवाक्येन प्रदेयानि : 2×10=20

i) 'रघुवंशम्' महाकाव्यस्य उत्सः कः ? अस्मिन् महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ?

ii) रघुवंशस्य मंगलाचरणं श्लोकं लिख्यताम् ।

iii) कुमारसम्भवस्य प्रसिद्धः टीकाकारः कः ? तस्य टीकायाः नाम किम् ?

iv) तपस्यारतायाः पार्वत्याः शय्या कीदृशी आसीत् ?

v) पार्वत्याः पुराविद्प्रदत्त नामान्तरं किम् ? अस्य नामकरणस्य कारणं किम् ?

vi) 'रघुवंशम्' महाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य नाम किम् ? अस्मिन् महाकाव्ये कस्य वंशस्य विवरणं लभ्यते ?

[Turn over]

Scanned by CamScanner

vii) 'किरातार्जुनीयम्' महाकाव्यस्य शुभारम्भणं केन शब्देन भवति ? अस्य शब्दस्य प्रयोगस्य कारणं किम् ?

viii) युधिष्ठिरेण द्वैतवने को मिलितोऽभवत् ? तन्मतेन कीदृशं वाक्यं दुर्लभम् ?

ix) 'अदेवमातृकाः' पदस्य कोऽर्थः ? कुरुप्रदेशस्य विशेषणरूपेण अस्य पदस्य प्रयोगस्य तात्पर्यम् आलोच्यताम् ।

x) नीतिशतकानुसारेण समाजे मनुष्याः कतिविधाः ?

xi) के मर्त्यलोकस्य भारभूताः भवन्ति ? पृथिव्यां ते केन प्रकारेण विचरन्ति ?

xii) नीतिशतकानुसारेण विदुषः प्रति राज्ञः आचरणं वर्ण्यताम् ।

xiii) गण्डीस्तोत्रगाथा केन विरचिता ? अत्र ग्रन्थे कियन्तः श्लोकाः विद्यन्ते ?

xiv) मेघदूतं केन छन्दसा विरचितम् ? मेघदूतस्य नायकः कः ?

xv) महाकाव्यस्य नायकः कीदृशी भवति ?

2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20

i) Translate into Bengali or English (any **one**): 5×1=5

a) मन्दः कवियशःप्रार्थी गमिष्याम्युपहास्यताम् ।
प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्बाहुरिव वामनः ॥

b) कदाचिदासन्नसखीमुखेन मनोरथज्ञं पितरं मनस्विनी ।
अयाचतारण्यनिवासमात्मनः फलोदयान्ताय तपःसमाधये ॥

ii) Translate into Bengali or English (any **one**): 5×1=5

a) कृतारिषड्वर्गजयेन मानवीमगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना ।
विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणां वितन्यते तेन नयेन पौरुषम् ॥

b) अज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः ।
ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्माऽपि तं नरं न रञ्जयति ॥

iii) Derive the following words (any **one**): 5×1=5

प्रजाः, तितीर्षुः, दिदृक्षवः, आचरितुम्, अधिगम्य, विशंकमानः, दुर्विदग्धम् ।

iv) Account for the case-ending of the underlined words (any **five**): 1×5=5

a) तितीर्षुः दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ।

b) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ ।

c) तथा समक्षं दहता मनोभवम् ।

d) अयाचतारण्यनिवासमात्मनः ।

e) द्विषां विघाताय विघातुमिच्छतः ।

f) स किंसखा साधु न, शास्ति योऽधिपम् ।

g) लभेत सिकतासु तैलम् ।

v) Write short notes on (any **two**): 2½×2=5

बुद्धचरितम्, रावणवधमहाकाव्यम्, नैषधचरितम् ।

vi) Write notes on (any **one**): 5

मेघदूतम्, गीतगोविन्दम् ।

Scanned by CamScanner

3. Answer any **two** of the following. One must be written in Sanskrit with Devanagari Script: 10×2=20

A. i) Explain any **one** of the following verses in Sanskrit language with Devanagari Script: 6×1=6

a) प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो वलिमग्रहीत् ।
सहस्रगुणमुत्स्रष्टुमादत्ते हि रसं रविः ॥

b) वरं पर्वतदुर्गेषु भ्रान्तं वनचरैः सह ।
न मूर्खजनसम्पर्कः सुरेन्द्रभवनेष्वापि ॥

ii) Amplify any **one** of the following in Sanskrit language with Devanagari Script: 4×1=4

a) क ईप्सितार्थस्थिरनिश्चयं मनः
पयश्च निम्नाभिमुखं प्रतीपयेत् ।

b) न हि प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः ।

B. "हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः"—Show how the speech of वनेचर will be at the same time benevolent (हितम्) and attractive (मनोहारि). 10

C. Estimate the excellence of गीतगोविन्दम् in the field of Sanskrit Lyrical Poetry. 10

D. Describe the austerities (तपस्या) performed by पार्वती after कुमारसम्भवम् । 10

Scanned by CamScanner

U.G. 1st Semester Examination - 2018

SANSKRIT

(HONOURS)

Course Code : SANH/CC-T-II

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च यथेच्छं दश प्रश्नाः समाधेयाः : 2×10=20

i) वेदशब्दस्य कोऽर्थः ? वेदाः कति सन्ति ?

ii) किं तावत् आपस्तम्बकृतं वेदलक्षणम् ?

iii) ऋग्वेदस्य अपरं नाम किम् ? अस्य वेदस्य कस्यचन ब्राह्मणस्य नाम लिख्यताम् ।

iv) ईशोपनिषत् कस्मिन् वेदे समुपलभ्यते ? अस्या उपनिषदः अपरं नाम किम् ?

v) रामायणे सप्तकाण्डेषु के तावद् काण्डे प्रक्षिप्ते इति मन्येते ?

vi) मुरारेः रामायणाश्रितं रूपकं किमस्ति ? कालिदासस्य महाभारताश्रितं रूपकं किमस्ति ?

[Turn over]

Scanned by CamScanner

vii) महाभारतस्य कति पर्वाणि सन्ति ? महाभारतरचनायाः कति स्तराः भवन्ति ?

viii) गीतायाः संपूर्णं नाम किम् ? गीतायाः उत्सः कः भवति ?

ix) पुराणशब्दस्य कोऽर्थः ? पुराणानां कति लक्षणानि ?

x) मीमांसादर्शनस्य कः प्रवक्ता ? योगदर्शनस्य मुख्यग्रन्थः कोऽस्ति ?

xi) सांख्यदर्शने कति प्रमाणानि स्वीकृतानि ? कानि तानि ?

xii) पाणिनिपूर्ववर्तिनां वैयाकरणानां द्वयोः नाम्नी लेखनीये ।

xiii) त्रिमुनिव्याकरणे को नाम सूत्रग्रन्थः ? को वा अस्य भाष्यकारः ।

xiv) अलंकारशास्त्रे ध्वनिप्रस्थानस्य प्रवक्ता कः ? तस्य ग्रन्थस्य नाम किम् ?

xv) अलंकारशास्त्रे रसप्रस्थानस्य आदिमतमः ग्रन्थः कोऽस्ति ? अस्य ग्रन्थस्य टीकाग्रन्थस्य नाम लिख्यताम् ।

2. Write short notes of any **four** of the following in Sanskrit or Bengali or English language: 5×4=20

i) Dialogue Hymns of the *Ṛgveda*. (ऋग्वेदे संवादसूक्तानि)

अथवा

Nirukta

(निरुक्तम्)

ii) *Harivaṃśa*

(हरिवंशः)

अथवा

Influence of the *Rāmāyaṇa* on Indian life.

(भारतीय समाजजीवने रामायणस्य प्रभावः)

iii) *Śrīmadbhagavadgītā*

(श्रीमद्भगवद्गीता)

iv) *Viṣṇupurāṇa*

(विष्णुपुराणम्)

v) Influence of the *Rāmāyaṇa* in Sanskrit Literature.

(संस्कृतसाहित्ये रामायणस्य प्रभावः)

vi) Six *Vedāṅgas*

(षड् वेदाङ्गानि)

3. Answer any **two** of the following selecting atleast **one** from each group: 10×2=20

GROUP-A

प्रश्नस्य यथेच्छम् कस्यचित् उत्तरं सुरगिरा देवनागरीलिप्या च प्रदेयम् :

a) भारतीयसंस्कृतौ महाभारतस्य प्रभावः विशदीक्रियताम् । 10

अथवा

b) महापुराणानां नामानि लिख्यन्ताम् । पुराणग्रन्थानां सांस्कृतिकं माहात्म्यं निरूप्यताम् । 2+8=10

Scanned by CamScanner

GROUP-B

Answer any **one** of the following into Sanskrit or Bengali or English language: 10×1=10

a) Make an estimate of the data of composition of the *Mahābhārata*. What are the three stages of the *Mahābhārata*? 6+4=10

b) Discuss in brief the social life as reflected in the *Ṛgveda*. 10

Scanned by CamScanner